

Rola i uprawnienia zebrania wiejskiego

Zebranie wiejskie jest organem uchwałodawczym sołectwa. W statutach niektórych sołectw zastosowano zapisy, zgodnie z którymi sołectwu przypisuje się rolę organu stanowiącego lub organu stanowiąco-kontrolnego. Jest to praktyka nieuprawniona i niezgodna z zasadami prawidłowej legislacji, gdyż w *Ustawie o samorządzie gminnym* wyraźnie określona została rola zebrania wiejskiego jako organu uchwałodawczego.

Zebranie wiejskie uchwała m.in. normy i zasady. Stanowią one wytyczne, które są wiążące dla organu wykonawczego jednostki pomocniczej (sołtysa). Nie tworzą one natomiast norm powszechnie obowiązujących. Jeśli więc sołtys naruszy te zasady może to skutkować odpowiedzialnością organizacyjną i odszkodowawczą, ale nie wpłynie na ważność czynności prawnej dokonanej przez sołtysa.

Przepisy nie określają, jak często ma być zwoływane zebranie wiejskie. Konieczne jest jednak odbycie zebrania wiejskiego w celu rozpoznania corocznego sprawozdania z wykonania planu finansowego sołectwa oraz w związku z uchwalaniem planu wydatków.

Prowadzenie zebrania wiejskiego

Kompetencje do kierowania obradami zebrania wiejskiego są udzielane najczęściej:

- sołtysowi,
- odrębnemu organowi pomocniczemu zebrania (przewodniczącemu),
- członkom rady sołeckiej.

Prowadzenie obrad zebrania wiejskiego przez sołtysa jest prawnie dopuszczalne, aczkolwiek ponieważ zebranie wiejskie jest organem podejmującym uchwały, zaś sołtys uchwały te wykonuje, nie jest to rozwiązanie optymalne. Zebranie wiejskie może podejmować uchwały dotyczące oceny działalności sołtysa, a także jego wyboru i odwołania, czy też uchwałać dyrektywy wiążące sołtysa w działaniu. Sytuacja taka może być trudna dla obu organów władzy a także budzić szereg wątpliwości i podejrzeń o próby manipulacji zebraniem lub przeprowadzania działań obstrukcyjnych. Właściwszym rozwiązaniem wydaje się być powierzenie prowadzenia obrad wyspecjalizowanemu organowi pomocniczemu lub innym osobom, które nie pozostają w osobowej zależności od sołtysa. Takimi osobami są np. członkowie rady sołeckiej, którzy posiadają własny mandat do sprawowania funkcji, zdobyty w wyborach powszechnych. Mogą oni pełnić rolę podmiotów realizujących kontakty sołtysa i zebrania wiejskiego. W tej sytuacji przewodniczącym rady sołeckiej nie jest sołtys.

Oczywiście prowadzenie obrad zebrania wiejskiego przez sołtysa powoduje znaczne uproszczenie procedur, redukuje dystans w kontaktach między organami sołectwa, niweluje

komplikację struktury organizacyjnej jednostki pomocniczej, jest klarowne dla mieszkańców. Decydując się na model zakładający prowadzenie obrad zebrania wiejskiego (oraz – ewentualnie – także rady sołectwiej) przez sołtysa, rada gminy powinna rozważyć uwzględnienie zapisów statutowych, które:

- nie pozostawiają inicjatywy zwoływania zebrania wiejskiego wyłącznie w ręku organu wykonawczego,
- nie pozostawiają kompetencji do ustalania porządku obrad wyłącznie w ręku organu wykonawczego,
- umożliwiają oddanie prowadzenia obrad innej osobie, w razie rozpatrywania spraw dotyczących sołtysa osobiście.

W przypadku takich form rozstrzygania, jak zebranie wiejskie nie można narzucać zbyt wysokiego poziomu minimalnej liczby uczestników obrad i głosowania, gdyż uczestnikami tymi są wszyscy mieszkańcy danego obszaru korzystający z praw wyborczych.

Kworum ustalone na poziomie 1/10 liczby uprawnionych, wydaje się i tak wysokie, ale możliwe do uzyskania w przypadku jednorazowego aktu głosowania następującego, co kilka lat. W przypadku zebrań zwoływanych kilka razy w roku narzucanie obowiązku zachowania kworum może prowadzić do paraliżu działalności zebrania wiejskiego.

Kwestia ustalania prawa do głosowania na zebraniu ogólnym mieszkańców jednostki jest często traktowana zdawkowo. Tymczasem rodzi to poważne niebezpieczeństwo podważania uchwał organów uchwałodawczych jednostki pomocniczej z przyczyn formalnych. Pozbawienie mieszkańca sołectwa możliwości udziału w ogólnym zebraniu mieszkańców i głosowania zawsze powinno być traktowane jako istotne naruszenie prawa.

Konieczne jest protokołowanie przebiegu zebrania. Dzięki temu organ kontrolujący lub nadzorujący działalność organów jednostki pomocniczej będzie mógł dokonać pełnej oceny przyczyn, celu i sposobu wydania uchwał, co najmniej z punktu widzenia zgodności uchwał z prawem.